

Innst. 329 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 77 L (2016–2017)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Lov om klimamål (klimaloven)

Til Stortinget

Sammendrag

Klima- og miljødepartementet foreslår i proposisjonen at vedtatte klimamål for 2030 og 2050 lovfestes. Formålet med klimaloven er å fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050. Loven skal styrke åpenhet og bred demokratisk forankring av norsk klimapolitikk gjennom lovfesting av at Stortinget regelmessig skal få informasjon om status og framdrift i arbeidet med Norges klimamål. Det skal også rapporteres om hvordan Norge forberedes på og tilpasses klimaendringene.

Klimaloven skal innføre en syklus for gjennomgang av klimamål hvert femte år etter samme prinsipp som i Parisavtalen. For å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn skal regjeringen i 2020 – og deretter hvert femte år – legge fram for Stortinget oppdaterte klimamål. Beste vitenskapelige grunnlag skal legges til grunn, og klimamålene skal utgjøre en progresjon fra forrige mål og fremme gradvis omstilling fram mot 2050.

Klimaloven vil forplikte regjeringen til hvert år og på egnet vis å redegjøre for Stortinget om utviklingen i klimagassutslippene, utslippsframskrivninger og gjennomføring av lovfestede klimamål, sektorvise utslippsbaner for ikke-kvotepiktig sektor, status for Norges karbonbudsjett (utslippsbudsjett), samt om arbeidet med klimatilpasning.

Klimautfordringen

Departementet viser til at å begrense de globale utslippene av klimagasser er avgjørende for en bærekraftig utvikling både globalt og nasjonalt, og vil kreve betydelig omstilling i alle land. Stigende utslipp av CO₂ og andre klimagasser har resultert i at konsentrasjon av slike gasser i atmosfæren nå ligger rundt 60 pst. over førindustrielt nivå. Høyere konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren gir varmere klima, og klimaendringene medfører stor risiko for livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner over hele verden. Industrielandene har bidratt mest til den økte konsentrasjonen, men utviklingsland og framvoksende økonomier står nå for rundt to tredeler av de årlige globale utslippene.

Klimaendringene er en global utfordring som krever internasjonalt samarbeid. Det er i proposisjonen redegjort for:

- FNs klimakonvensjon
- Kyotoprotokollen
- Parisavtalen

Hovedtrekk i norsk klimapolitikk, Norges klimamål

Departementet viser til at Norge har ambisiøse klimamål, og noen av målene er meldt inn til FN som del av våre internasjonale forpliktelser til utslippsreduksjoner.

Norges klimamål for 2020 var del av klimaforliket på Stortinget i 2012, som igjen bygger på klimaforliket fra 2008. For andre forplikelsesperiode under Kyotoprotokollen (2013–2020) er Norges forpliktelse at utslippene i gjennomsnitt ikke skal overstige 84 pst. av utslippene i 1990. Målene for 2020 fra klimaforlikene i 2008 og 2012 ligger fast.

Norge har meldt inn til FN en betinget forpliktelse om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. Norge arbeider for en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen med EU. EUs mål om minst 40 pst. utslippsreduksjon innen 2030 er basert på at det gir en kostnadseffektiv bane mot EUs mål om en utslippsreduksjon på 80–95 pst. innen 2050, slik det er skissert i veikartet for å bli en lavkarbonøkonomi.

Departementet viser til at dersom en felles løsning ikke fører fram, vil målet om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 være Norges nasjonalt bestemte forpliktelse til Parisavtalen. Målet er betinget av tilgang på fleksible mekanismer i den nye klimaavtalen og en godskrivning av vår deltakelse i EUs kvotesystem som bidrag til å oppfylle forpliktelsen. Regjeringen vil da senere konsultere Stortinget om fastsetting av et nasjonalt utslippsmål for ikke-kvotepiktig sektor.

Av klimaforliket i 2012, Innst. 390 S (2011–2012), følger at Norge skal være karbonnøytralt i 2050, og som er meldt inn til FN. Videre følger at som en del av en global og ambisøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030.

Hovedvirkemidlene i norsk klimapolitikk er CO₂-avgift og kvoteplikt. Om lag 80 pst. av de nasjonale utslippene er i dag underlagt CO₂-avgift og/eller kvoteplikt. CO₂-avgiften ble introdusert i 1991, med formål å bidra til kostnadseffektive reduksjoner av CO₂-utslipp. CO₂-avgiften dekker i dag om lag 60 pst. av norske utslipp av klimagasser.

Norges felles oppfyllelse med EU av klimamålet for 2030

Regjeringen har innledet dialog med EU om felles oppfyllelse av klimamålet for 2030. EUs interne regelverk, som er under utarbeidelse, må først ferdigstilles før Norge vil kunne inngå en avtale med EU.

Norge deltar allerede i det europeiske kvotesystemet gjennom EØS-avtalen. En felles oppfyllelse av klimamålet for 2030 innebærer at alle bedrifter i kvotepiktig sektor, uansett om de kommer fra Norge eller fra et EU-land, i fellesskap bidrar til å kutte utslippene innenfor kvotesystemet med 43 pst. i 2030 sammenlignet med nivået i 2005.

Norges intensjon om felles gjennomføring med EU av klimamålet for 2030 er nevnt i den forklarende innledningen til Kommisjonens forslag til innsatsfordelingsforordning, hvor det også fremgår at Norge med utgangspunkt i brutto nasjonalprodukt pr. innbygger ville fått et mål på 40 pst. reduksjon i utslippene sammenlignet med 2005 for ikke-kvotepiktig sektor. Endelig innlemmelse av Norge i innsatsforde-

lingen kan gjøres først når avtalen mellom Norge og EU er inngått.

Det vises til at etter at innsatsfordelingen er klar vil regjeringen på egnet måte legge fram for Stortinget resultatet av forhandlingene med EU, og hvordan regjeringen vil arbeide for å nå det norske klimamålet for 2030.

Forslag til klimalov

Storbritannia, Danmark og Finland har vedtatt klimalover. Den britiske og den finske klimaloven omfatter både utslippsreduksjoner og tilpasning til klimaendringer. Danmarks klimalov gjelder kun utslippsreduksjoner. Det er i proposisjonen gitt en presentasjon av klimaloven i disse landene.

Departementet viser til at innretningen på klimalovene er i form av en overordnet ramme for beslutninger hos de øverste styrende myndigheter, og ikke som en lov rettet mot borgerne. Det er totaliteten i klimapolitikken som skal være avgjørende for om klimalovens målsettinger oppfylles, ikke beslutningene i den enkelte sak. Loven skal gi en forpliktende retning, men den må samtidig ivareta behovet for fleksibilitet for ulike politiske løsninger, veivalg og virkemiddelbruk.

Forslaget til norsk klimalov er utformet med sikte på hensiktsmessige rapporterings- og styringsmekanismer mellom storting og regjering på klimaområdet. Loven etablerer ingen rettigheter eller plikter for private som er ment å kunne håndheves ved søksmål for domstolene. Siden loven ikke er utformet som en rettighetslov, er det heller ikke naturlig å utforme en sanksjonsbestemmelse.

Klimaloven vil komme i tillegg til, ikke til erstatning for, gjeldende lovgivning og virkemiddelbruk. Loven vil ikke endre adgangen til rettslig prøving etter annet lovverk.

Som oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nr. 475 om klimalov, foreslås det i proposisjonen en kortfattet, overordnet og rammepreget lov som gjør klimamålet for 2030 og den langsiktige målsettingen om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, bindende som norsk lov. Loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge i 2050 og allmenn åpenhet og offentlig debatt om dette.

Lovforslaget inneholder en formålsparagraf om hvilke utslipp og opptak av klimagasser loven gjelder for, to lovfestede klimamål, en styringsmekanisme og en rapporteringsmekanisme. Lovens formål er å fremme gjennomføringen av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge i 2050. Loven skal fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og fremdrift i dette arbeidet. Målet om å bli et lavutslippssamfunn er forankret i klimaforliket i 2012.

Norsk klimapolitikk er tett integrert med EU. I formålsparagrafen gjøres det klart at loven ikke skal være til hinder for at klimamål fastsatt i eller i medhold av denne lov kan gjennomføres felles med EU.

Lovens § 2 beskriver hva som i loven skal forstås med utslipp og opptak av klimagasser. Den inneholder en fullmakt til Kongen i statsråd, som gir mulighet til å justere dette dersom det skulle anses hensiktsmessig, for eksempel som følge av ny kunnskap eller endringer i det internasjonale klimaregelverket under FN.

To politisk vedtatte klimamål for 2030 og 2050 blir forpliktende som norsk lov. Norge er folkerettslig forpliktet av FNs klimakonvensjon, Kyotoprotokollen og Parisavtalen. Fram til og med 2020 er Norge forpliktet etter Kyotoprotokollens andre forpliktelsesperiode, deretter overtar Parisavtalen. Norges utslippsforpliktelse under Parisavtalen lovfestes som mål for 2030. I tillegg lovfestes det at målet skal være at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Klimamålet for 2030 på minst 40 pst. legges til grunn, slik regjeringen har omtalt det i Meld. St. 13 (2014–2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU. Regjeringen arbeider for å inngå en avtale om felles oppfyllelse med EU for 2030. Dersom en felles løsning ikke fører fram, vil målet om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 være Norges forpliktelse. Uten felles oppfyllelse vil målet være betinget av tilgang på fleksible mekanismer i Parisavtalen og en godskrivning av vår deltakelse i EUs kvotesystem som bidrag til å oppfylle forpliktelsen. Regjeringen vil da senere konsultere Stortinget om fastsetting av et nasjonalt mål for ikke-kvotepliktig sektor. Klimaloven er fullt forenlig med regjeringens politikk for gjennomføring av klimamålet for 2030. Loven tar ikke stilling til fordeling av tiltak mellom sektorer, fordelingen mellom tiltak i EU og i Norge, valg av virkemidler, eller bruk av fleksibilitet i en avtale med EU.

Lovforslaget inneholder en «styringsmekanisme», etter samme prinsipp som Parisavtalen, som forplikter regjering og Storting til en periodisk gjennomgang av norske klimamål for å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn.

Loven forplikter regjeringen til å redegjøre årlig for utviklingen i utslipp og for utøvelsen av klimapolitikken for Stortinget, herunder status for Norges karbonbudsjett (også innenfor et eventuelt klimasamarbeid med EU om felles oppfyllelse av klimamål). Den årlige redegjørelsen skal også omfatte status for arbeidet med tilpasning til klimaendringer i Norge.

Loven er ikke tidsbegrenset.

Økonomiske, administrative og andre konsekvenser av lovforslaget

Departementet viser til at kostnadene ved å nå 2030-målet er omtalt i Meld. St. 13 (2014–2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU. Kostnadene ved å bli et lavutslippssamfunn er ikke tidligere utredet.

Det foreslås ingen nye administrative enheter eller prosedyrer i klimaloven. Samarbeid om rapportering etter loven forutsettes å følge etablerte ansvarsforhold i forvaltningen, og arbeidet skal dekket over gjeldende budsjetter.

Kostnader ved å nå 2030-målet

Norge vil oppfylle sin forpliktelse – om å redusere utslippene i 2030 tilsvarende minst 40 pst. sammenlignet med nivået i 1990 – gjennom deltakelse i det europeiske kvotesystemet, utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor og samarbeid om utslippsreduksjoner i andre land (fleksibilitet). Med felles oppfyllelse med EU vil fleksibiliteten være i form av utslippsreduksjoner i EU-land. Prinsippet om lik behandling basert på samme rammevilkår er sentralt for regjeringen i dialogen med EU, ikke minst når det gjelder fastsettelse av nasjonale måltall og tilgang til fleksibilitet og samarbeid i gjennomføringen. Med en egen forpliktelse vil fleksibiliteten gjelde samarbeid om utslippsreduksjoner i land utenfor Europa. I sistnevnte tilfelle forutsettes det at Norge har tilgang på fleksible mekanismer i den nye klimaavtalen og at Norge får godskrevet deltakelsen i det europeiske kvotesystemet som bidrag til å oppfylle forpliktelsen. Ut fra dagens markedssituasjon er det grunn til å anta at utslippsreduksjoner innenfor EU vil være dyrere per tonn enn kjøp av kvoter fra land utenfor Europa, for eksempel kvoter fra FNs grønne utviklingsmekanisme.

Kostnadene ved deltakelsen i det europeiske kvotesystemet påvirkes ikke av felles oppfyllelse med EU. Norge har ikke fått fastsatt et endelig måltall for ikke-kvotepliktige utslipp, og tilgangen på fleksibilitet for Norge er heller ikke kjent. Dette gjør at det er stor usikkerhet om kostnadene ved å nå målet.

Oppdaterte framskrivinger i Perspektivmeldingen 2017 anslår at ikke-kvotepliktige utslipp kan falle med 4,3 mill. tonn CO₂-ekvivalenter fram til 2030.

Kostnader ved at Norge skal bli et lavutslippssamfunn

Kostnadene knyttet til å omstille Norge til et lavutslippssamfunn i 2050 er svært usikre, og avhenger både av kostnadene ved utslippsreduksjoner og av hvor langt ned utslippene skal bringes. Det må påregnes at kostnadene isolert sett øker med omfanget av

reduksjonene. Globalt vil kostnadene ved mangel på politisk handling for å motvirke klimaendringer i henhold til anslag fra OECD kunne redusere globalt BNP med fra 1 til 3,3 pst. fram mot 2060, men kostnadene vil kunne være mye større om man overstiger såkalte terskelpunkter.

Som et utgangspunkt for vurderingen av kostnader antas at Norge og resten av verden reduserer utslippene i tråd med kostnadseffektiv gjennomføring av togradersmålet. Det vil innebære at utslipp i Norge og i resten av verden eksplisitt eller implisitt stilles overfor karbonpriser som er vesentlig høyere enn dagens priser og stigende utover i tid.

Det vises til at som alternativ til å redusere utslipp hjemme kan Norge bidra til like store utslippsreduksjoner andre steder i verden (ved for eksempel kvotekjøp). Merkostnaden ved å redusere i Norge, eller sammen med EU, avhenger av hvor mye det koster å redusere utslippene i andre land. Kostnadene ved å redusere utslipp i Norge 15–35 år frem i tid er svært usikre, men sammensetningen av våre utslipp tilsier at kostnadene ved utslippsreduksjoner i lang tid fremover trolig vil være høye sammenlignet med kostnadene i andre land.

At Norge har samme klimamål som EU og søker felles oppfyllelse med EU reduserer kostnadene ved at det reduserer faren for karbonlekkasje. Kostnadene trekkes også ned ved mulighet for samarbeid om utslippsreduksjoner med andre europeiske land.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til at Prop. 77 L (2016–2017) Lov om klimamål (klimaloven) foreslår en juridisk overbygning for norsk klimapolitikk i form av en klimalov.

Komiteen viser til at det i lovforslaget foreslås å tallfeste hvor store utslippskutt Norge skal oppnå i henholdsvis 2030 og 2050, og et rammeverk for en systematisk rapportering av klimapolitiske spørsmål på nasjonalt nivå.

Komiteen viser til at spørsmålet om en klimalov har vært drøftet i Norge siden 2012, og at lov-

forslaget er et svar på de vedtak Stortinget gjorde i forbindelse med Innst. 212 S (2014–2015) og Innst. 2 S (2016–2017).

Komiteen viser til at verdenssamfunnet i 2015 fikk en juridisk bindende global klimaavtale med foreløpig deltakelse fra 144 land. Parisavtalen, som trådte i kraft 5. november 2016, forplikter alle land til innsats for å holde økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen til «godt under 2 grader» sammenlignet med førindustriell tid, og landene skal tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. For å oppnå dette har avtalepartene vedtatt et kollektivt utslippsmål med sikte på å oppnå en balanse mellom menneskeskapte utslipp og opptak av klimagasser i andre halvdel av dette århundret. Komiteen understreker at Norge – for å nå Parisavtalens mål – både må kutte utslipp nasjonalt og bidra til utslippskutt internasjonalt.

Komiteen vil understreke at å begrense utslippene av klimagasser er avgjørende for en bærekraftig utvikling både globalt og nasjonalt. Forslaget til klimalov må forstås som en del av Norges innsats for å redusere sine klimautslipp på kort og lang sikt. Proposisjonen gjør rede for de internasjonale forpliktelsene Norge har inngått på klimafeltet og gjennomgår sentrale problemstillinger i norsk klimapolitikk. Komiteen mener Norge og alle andre land har et selvstendig ansvar for å redusere klimautslipp, samtidig som vi er avhengig av en samordnet global innsats i klimaarbeidet.

Komiteen viser til klimaforliket fra 2012 (Innst. 390 S, (2011–2012)), som understreket følgende:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at Norge må føre en ambisiøs nasjonal klimapolitikk. Flertallets mål er en langsiktig omstilling til et lavutslippssamfunn innen 2050. Flertallet peker samtidig på at en ambisiøs politikk nasjonalt må være fornuftig i global sammenheng der det overordnede målet er å redusere de samlede globale utslipp av klimagasser. Dette innebærer at det tas hensyn til konsekvensene av kvotesystemet, faren for karbonlekkasje og til industriens konkurranseevne når politikken utformes. Dette gir føringer for virkemiddelbruken for å redusere nasjonale utslipp frem mot både 2020 og 2050.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til Innst. 407 S (2015–2016), der Stortinget vedtok at Norge skal være klimanøytralt, det vil si sørge for klimagassreduksjoner tilsvarende norske klimagassutslipp fra 2030.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«§ 3 Klimamål for 2030, annet ledd skal lyde:

Målet skal være at Norge i 2030 er klimanøytrale, det vil si at Norge gjennomfører innsats for klimareduksjoner for utslipp i andre land som minst tilsvarer de samlede klimagassutslippene fra Norge.»

Disse medlemmer vil understreke at det fremlagte forslag til klimalov legger opp til å sementere den svekkelsen av klimapolitikken som har skjedd under dagens Høyre- og Fremskrittsparti-regjering. Mens det i klimaforlikene i 2008 og 2012 ble fastsatt et mål både for nasjonale utslippsreduksjoner og internasjonale forpliktelser, legger dagens klimalov kun opp til å ha internasjonale forpliktelser som skal gjennomføres sammen med EU.

Disse medlemmer mener dette skiller norsk klimapolitikk fra andre mer progressive land, og at det er negativt for både å ivareta Norges forpliktelser for å redusere globale utslipp etter Parisavtalen, norsk næringsliv og for tempoet i omstillingen av Norge til et nullutslippssamfunn:

- Manglende nasjonale utslippsmål gir ingen tydelige føringer for det offentliges planlegging av utslippskutt i Norge.
- Manglende oppfyllelse av utslippsmål nasjonalt gir mindre teknologiutvikling og omstilling, som et rikt høyutslippsland som Norge er forpliktet til etter Parisavtalen.
- Manglende oppfyllelse av utslippsmål nasjonalt kanalisere offentlige og private midler til investeringer i grønn omstilling i andre europeiske land i stedet for investeringer i omstilling av norsk næringsliv, og svekker dermed norsk konkurransevne.
- Manglende nasjonale utslippskutt i enkeltland gjør det vanskeligere å heve ambisjonsnivåene på EU-nivå.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det må settes nasjonale klimamål som kun unntaksvis kan fravikes ved oppfyllelse i andre EU-land.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn stemme mot § 1 tredje ledd.

Disse medlemmer foreslår:

«§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert år, tredje ledd skal lyde:

Klimamål skal være forenelig med Norges nasjonalt fastsatte bidrag under Parisavtalen av 12. desember 2015. Om målene ikke nås nasjonalt, kan det unntaksvis åpnes for at mindre deler av utslippsforpliktelsene kan nås i fellesskap med EU. Kongen fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om dette.»

Disse medlemmer understreker at formålet med en klimalov er å snu den langvarige trenden der Norge øker våre klimagassutslipp i strid med Stortingets vedtak, og å forplikte norske myndigheter til å omstille Norge til et lavutslippssamfunn. Dette bør skje ved å sette nasjonale utslippsmål for alle sektorer og å gjennomføre Stortingets vedtatte klimamål for 2020, 2030 og 2050.

Disse medlemmer mener at en uavhengig årlig gjennomgang av tiltak og virkemidler i alle sektorer vil være et viktig virkemiddel for å sikre lovens formål. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen ikke inkluderer klare nasjonale mål i lovforslaget, men legger stor vekt på at Norge kan gjennomføre klimakutt i samarbeid med EU. Disse medlemmer påpeker at våre naboland forholder seg til EUs klimapolitikk som et rammeverk å bygge videre på, heller enn en øvre grense for tiltak. Disse medlemmer merker seg at regjeringen bruker samarbeidet med EU som begrunnelse for ikke å konkretisere nasjonale mål for utslippskutt.

Disse medlemmer mener at klimaloven må bidra til at det lages en struktur for å kunne vurdere tiltak i alle sektorer som bidrar til utslippskutt og omstilling i Norge. Disse medlemmer viser til at både Stortingets og regjeringens beslutningsgrunnlag vil styrkes gjennom forpliktende karbonbudsjetter, årlig rapportering, sektorvise planer og tydelige nasjonale målsettinger, og den offentlige debatten om norsk klimapolitikk vil få et sterkere fundament. Nettopp dette har vært erfaringene i Storbritannia etter deres klimalov ble innført i 2008.

Klimalovens innretning

Komiteen merker seg at den foreslåtte klimaloven er kort, overordnet og rammepreget. Den vil gi klimamålene for 2030 og 2050 lovs kraft, og skal fremme gjennomføringen av norske klimamål og sikre åpenhet og offentlig debatt om klimapolitikken. Komiteen tror dette vil tjene både framdriften i klimaarbeidet og kvaliteten på de vedtak som fattes.

Komiteen understreker at klimaloven kommer i tillegg til eksisterende lovverk på klimafeltet, og at den ikke erstatter annen lovregulering på området.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at en klimalov vil være en nyskaping i norsk lovtradisjon, og at andre land har vedtatt klimalover, som for eksempel Storbritannia, Danmark og Finland.

Flertallet merker seg at forslaget til klimalov legger opp til å forplikte beslutningstakere på politisk nivå i Norge, nemlig storting og regjering. Den foreslåtte loven gir ikke rettigheter eller plikter for borgerne. Det er ikke innarbeidet sanksjonsbestemmelser.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, støtter disse prinsippene, og dette flertallet vil på generelt grunnlag advare mot rettsliggjøring av norsk klimapolitikk. Klimapolitikken er en sentral politisk utfordring, og dette flertallet mener at det er viktig at folkevalgte organer beholder initiativet i utformingen av de politiske løsningene og har ansvaret for oppfølging av disse.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, er tilfreds med at forslaget til klimalov forplikter storting og regjering sterkere til gjennomføring av vedtatte klimapolitiske mål enn tilfellet har vært til nå.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at ingen vedtatte nasjonale mål for kutt i norske klimautslipp har blitt oppfylt siden det første målet for stabilisering av norske klimautslipp ble vedtatt i 1989. Manglende politisk gjennomføringsvilje har vært den viktigste svakheten i norsk klimapolitikk. Derfor trengs et lovverk som forplikter beslutningstagerne til å oppfylle klimapolitiske vedtak.

Formål og målsettinger for 2030 og 2050

Komiteen viser til at regjeringen legger opp til en kodifisering av gjeldende norsk klimapolitikk, men at den foreslår en konkretisering av målsettingen for 2050.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at en klimalov av den typen regjeringen foreslår, kan bidra til å skape bedre framdrift og sterkere systematikk i norsk klimapolitikk. Flertallet støtter lovforslagets treleddete formålsparagraf, som slår fast at loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050, at den skal fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og framdrift i dette arbeidet, og at den ikke skal være til hinder for at klimamål fastsatt i eller i medhold av klimaloven, kan gjennomføres felles med EU.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at gjeldende norske klimamål for 2030 og 2050 slår fast at Norge skal

- være karbonnøytralt i 2030

- følge opp den betingede forpliktelsen Norge har tatt på seg om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990
- bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Dette flertallet legger vekt på at klimalovens målsetting for 2030 er i samsvar med Stortingets tidligere vedtak – idet den slår fast at målet skal være at «utslipp av klimagasser i 2030 reduseres med minst 40 pst. fra referanseåret 1990» (jf. Innst. 211 S (2014–2015)). Målet er meldt inn til FN som Norges nasjonalt fastsatte bidrag til Parisavtalen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser videre til at Norge nå har dialog med EU om å inngå en avtale om felles måloppnåelse. Lovforslaget er forenlig med at Norge oppfyller klimamålet for 2030 på denne måten.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å konkretisere målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, ved å presisere at målet «skal være at klimagassutslippene i 2050 reduseres i størrelsesorden 80 til 95 pst. fra utslippsnivået i referanseåret 1990». Dette flertallet støtter dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg at regjeringen definerer lavutslippssamfunn som

«et samfunn hvor klimagassutslippene, ut fra beste vitenskapelige grunnlag, utslippsutviklingen globalt og nasjonale omstendigheter, er redusert for å motvirke skadelige virkninger av global oppvarming som beskrevet i Parisavtalen.»

Flertallet legger vekt på at lovforslaget eksplisitt sier at Norge ved vurdering av måloppnåelse i 2050 skal ta hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimavotesystemet for virksomheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har merket seg at Norsk Industri i sitt høringsnotat til komiteen bemerket følgende:

«Norsk Industri er skeptiske til at departementet har justert lovforslaget ved å tilføye et tallfestet 2050-mål, 80-95 % utslippskutt sammenlignet med 1990. Vi minner om at dette er en svært ambisiøs målsetting, at dette ikke er lovfestet i EU, at muligheten for måloppnåelse avhenger av faktorer vi per i dag ikke kjenner til, og at måloppnåelse kan bli svært kostbart.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er enig i at Norge skal foreta sine kutt i samarbeid med EU, i tråd med den avtalen som er inngått. Disse medlemmer vil understreke at en vesentlig andel av utslippskuttene skal foretas ved å kutte utslipp på norsk territorium, og legger til grunn at formuleringene i loven ikke i fremtiden kan brukes til å unngå dette.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til klimaavtalen i Paris' målsetting om at en raskest mulig reduksjon av klimagasser øker sjansene for å hindre de farligste utslagene av global oppvarming med ambisjon om å hindre en global oppvarming på mer enn 1,5 grader. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig raskest mulig å nå målet om å gjøre Norge til et nullutslippssamfunn, fremfor det mer udefinerbare begrepet lavutslippssamfunn. Å bli et nullutslippssamfunn innebærer blant annet en frikopling av bruk av fossil energi, og gjør det mer realistisk å nå klimamålene uten betydelige negative utslipp i andre halvdel av århundret.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«§ 4 Klimamål for 2050, andre ledd skal lyde:

Målet skal være at klimagassutslippene i Norge er redusert med 95 til 100 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«§ 1 Formål, første ledd skal lyde:

Loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et nullutslippssamfunn i Norge i 2050.»

«§ 4 Klimamål for 2050, første ledd skal lyde:

Målet skal være at Norge skal bli et nullutslippssamfunn i 2050. Med nullutslippssamfunn (...)»

«§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år, første ledd skal lyde:

«lavutslippssamfunn» erstattes med «nullutslippssamfunn»»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er nødvendig å etablere koplingen mellom Grunnloven § 112 og klimaloven gjennom å gjøre en spesifikk referanse til Grunnloven.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Loven skal tolkes strengt som en oppfølging av Grunnloven § 112.»

Disse medlemmer mener det er nødvendig i en klimalov å stille opp alle vesentlige målsettinger som Stortinget har vedtatt. Disse medlemmer mener det er nødvendig å stille opp de nasjonale målene fra klimaforliket i 2020 i klimaloven. Disse medlemmer merker seg at samarbeidspartiene i etterkant av presentasjonen av Perspektivmeldingen har uttalt at klimamålet for 2020 er innen rekkevidde.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 3 a skal lyde:

Klimamål for 2020

De nasjonale klimautslippene i Norge skal ikke overstige 46,4–48,4 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, hvori opptak i skog ikke er medregnet.»

Disse medlemmer mener at det i lys av Parisavtalens skjerpede mål er nødvendig å skjerpe norske klimamål tilsvarende.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslo i forbindelse med behandling av Innst. 211 S (2014–2015):

«§ 3 skal lyde:

Målet skal være at utslipp av klimagasser i 2030 reduseres med minst 50 prosent fra referanseåret 1990.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Stortinget har vedtatt at det skal innføres forbud mot all form for bruk av fossil brensel til oppvarming innen 2020. Regjeringen har så langt ikke gjennomført Stortingets vedtak. Disse medlemmer vil understreke at et forbud mot fossil brensel til oppvarming er et effektivt klimatiltak, og mener at et tilsvarende forbud bør settes opp for å sikre en grønn omstilling frem mot 2040.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Ny § 3b skal lyde:

Klimamål for 2040

Målet skal være at all fossil bruk av energi skal opphøre innen 2040.»

Disse medlemmer mener det er en avgjørende svakhet ved lovutkastet at det åpner for ikke å

sette mål for nasjonale utslippskutt. Uten et mål for nasjonale utslippskutt forsvinner mye av poenget med å lovfeste klimamålene.

Disse medlemmer viser til at lovforslaget ikke tallfester hvor store utslippskutt Norge skal gjennomføre innenlands hverken innen 2030 eller innen 2050. Regjeringens utkast til klimalov følger dermed ikke opp vedtak 476 fra 25. mars 2015, hvor det sies:

«Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag for Stortinget hvor de nasjonale utslippsmålene i 2030 og 2050 fastsettes.»

Disse medlemmer antar at flertallet bak vedtak 476 tar ansvar for å forbedre den foreslåtte klimaloven, slik at Stortingets vedtak oppfylles og nasjonale utslippsmål fastsettes.

Disse medlemmer mener lovfestede mål om å gjennomføre nasjonale utslippskutt kan gi næringslivet forutsigbarhet og langsiktighet og styrke norsk konkurransekraft.

Disse medlemmer viser til at når verdenssamfunnet har forpliktet seg til å arbeide for å begrense økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen til 2 – og fortrinnsvis 1,5 grader C, følger det logisk at hver enkelt nasjon må bidra med betydelige utslippskutt. Ifølge IPCCs egne scenarier må vi, i tillegg til å kutte utslippene kraftig, begynne å trekke CO₂ ut av atmosfæren (såkalte negative utslipp) i stor skala allerede fra 2020 for å oppnå togradersmålet. Ifølge UNEPs «Emission gap report» fra 2016 er en rettferdig fordeling av utslippskutt 90 pst. kutt av nasjonale utslipp innen 2050 i forhold til 1990-nivå, i tråd med budsjettavtalen.

Disse medlemmer understreker at det er store muligheter for nasjoner som er tidlig ute i overgangen til et nytt og utslippsfritt verdensmarked. Dette er understreket av Utvalget for grønn konkurransekraft, som fastslår at «de landene som er best på å omsette utfordringen med å bli et lavutslippssamfunn til muligheter vil klare seg best i konkurransen i de kommende tiår». Disse medlemmer viser videre til IEA/IRENA-rapporten «Perspectives for the Energy Transition – investment needs for a low-carbon energy system», som understreker et stort økonomisk potensial i omstillingen til et lavutslippssamfunn.

Disse medlemmer er uenige i lovforslagets definisjon av «lavutslippssamfunn», som åpner muligheten for at kan dette i Norge oppnås ved hjelp av utslippskutt i andre land. Det er ytterst spesielt om Stortinget vedtar en lovtekst som setter som mål et norsk «lavutslippssamfunn» med 80–95 pst. utslippskutt i 2050 i forhold til 1990, og samtidig åpner for at dette «lavutslippssamfunnet» kan oppnås mer eller mindre uten å kutte utslipp i Norge.

Disse medlemmer viser til klimaforliket av 2012, der komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, fastslår at «Norge må følge en ambisiøs nasjonal klimapolitikk». Disse medlemmer viser også til Norges ratifisering av Parisavtalen, der et samlet storting har vedtatt at Norge forplikter seg til 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. Disse medlemmer understreker at 40 pst. utslippskutt er en beskjeden ambisjon, og at 60 pst. utslippskutt i forhold til 1990-nivå innen 2030 vil samsvare bedre med Parisavtalens mål og målet om 80–95 pst. utslippskutt innen 2050.

Disse medlemmer viser til Stortingets vedtak 894 fra 7. juni 2016, der det heter:

«Stortinget ber regjeringen, før dialogen om økte ambisjoner i 2018, komme til Stortinget med en sak om Norges forslag til forsterkede mål – som utgangspunkt for prosessen for å oppnå Parisavtalen.»

og vedtak 895 fra 7. juni 2016, der det heter:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak til Stortinget om Norges endelige fastsatte bidrag for perioden 2021–2030, så raskt som mulig etter at forhandlingene med EU om felles oppfyllelse er avsluttet, og i god tid før fristen for innmelding av slike bidrag i 2020.»

Disse medlemmer viser videre til Parisavtalens § 4, som fastslår at:

«Developed country Parties should continue taking the lead by undertaking economy-wide absolute emission reduction targets.»

Disse medlemmer viser også til EU-kommisjonens utkast til avtale, der de rikeste landene blir pålagt størst innenlands kutt fram mot 2030.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i sitt forslag til klimamål legger stor vekt på samarbeidet med EU, og at forslaget til klimalov uttrykker at loven ikke bør være til hinder for felles gjennomføring med EU. Etter disse medlemmers oppfatning vil ikke klare nasjonale klimamål utfordre våre avtaler med EU, men snarere styrke muligheten til å overholde felles forpliktelser, fordi nasjonale mål kan mobilisere bredere til utnyttelse av muligheter til utslippskutt. Disse medlemmer viser til den svenske regjeringens forslag til klimamål, som inkluderer et mål om å kutte klimautslipp fra all virksomhet på svensk territorium med 85 pst. innen 2045, og Tysklands klimaplan om å kutte 70 pst. innen 2040.

Disse medlemmer mener det kan være fornuftig å gjennomføre noen av Norges internasjonale forpliktelser andre steder enn i Norge frem til 2030, men mener dette bør skje bare unntaksvis. EU forutsetter 80–95 pst. kutt innen 2050, hvilket betyr at det

te er gjennomsnittsmål for alle deltakerland. Det blir altså svært lite rom for lavere kutt enn dette internt i noe land, og spesielt i rike land. Dette bør reflekteres entydig i norske klimamål og i klimaloven.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker at Norge ved å investere i å ligge i forkant av omstillingen til en lavutslippøkonomi vil øke sannsynligheten for at norsk økonomi og næringsliv blir konkurransedyktig i et globalt ikke-fossilt marked. Investerer Norge derimot i utslippskutt i andre land for å unngå utslippskutt hjemme, øker risikoen for at vi blir hengende etter i teknologisk og økonomisk utvikling.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«§ 1 Formål skal lyde:

Loven skal sikre gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge innen 2050.

Loven skal fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og framdrift i dette arbeidet.

Siste ledd i § 1 strykes.»

«§ 3 Klimamål for 2030 skal lyde:

Målet skal være at nasjonale utslipp av klimagasser innen 2030 reduseres med minst 60 prosent fra referanseåret 1990.»

«§ 4 Klimamål for 2050 skal lyde:

Målet skal være at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Med et lavutslippssamfunn menes et samfunn hvor de nasjonale klimagassutslippene, ut fra beste vitenskapelige grunnlag, er redusert for å motvirke skadelige virkninger av global oppvarming som beskrevet i Parisavtalen 12. desember 2015 artikkel 2 nr. 1 bokstav a.

Målet skal være at klimagassutslippene i Norge er redusert med 95–100 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.»

Periodisk gjennomgang av klimamål

Komiteen viser til at lovforslaget legger opp til en periodisk gjennomgang av norske klimamål i Stortinget hvert femte år fra og med 2020. Dette er i samsvar med med Parisavtalen, hvor avtalepartene er forpliktet til å utarbeide, melde inn og opprettholde suksessive, nasjonalt fastsatte bidrag. Komiteen støtter denne modellen og legger også vekt på prinsippene om at beste vitenskapelige grunnlag skal legges til grunn, at klimamålene skal utgjøre en progre-

sjon fra forrige mål, og at det skal fremme gradvis omstilling fram mot 2050.

Komiteen understreker også at klimaloven ikke må være til hinder for at det fastsettes andre typer mål for lavutslippøkonomien enn totale, tallfestede mål for hele økonomien.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne merker seg at regjeringens forslag til klimalov ikke følger opp vedtak 888 fra 7. juni 2016, som sier at klimaloven årlig skal «synliggjøre utslippsbaner for de ulike områdene innenfor ikke-kvotepiktig sektor, og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å nå disse målene». I stedet legger regjeringen opp til en utslippsbane for hele ikke-kvotepiktig sektor. Regjeringen «ser det ikke som hensiktsmessig å innføre bindende sektorvise mål for hvor store utslippsreduksjoner som skal utløses i de enkelte sektorene som omfattes av innsatsfordelingen» (s. 38). Disse medlemmer viser til at tydelige utslippsbaner fordelt på sektorer er et viktig verktøy for å ha oversikt i klimapolitikken. Disse medlemmer understreker at kostnadseffektiviteten mellom sektorer uansett kan tas hensyn til ved at det ikke vil bli satt samme prosentvise reduksjonsmål for hver sektor.

Disse medlemmer mener vi må unngå en situasjon der omstilling og nyvinninger i enkelte sektorer settes på vent fordi det finnes billigere tiltak i andre sektorer som gjennomføres først. Norge må i løpet av de neste 30 årene ha fjernet eller kraftig redusert klimagassutslipp fra alle sektorer. Sektorer der dette ikke skjer, vil bli teknologisk utdatert. Klare mål og årlig rapportering av utslippsbaner og tiltak for alle sektorer vil være effektivt for å sikre optimale utslippskutt i hver sektor og skape konkurranse som effektive tiltak mellom sektorer. Disse medlemmer understreker derfor at et samlet mål for ikke-kvotepiktig sektor, slik regjeringen legger opp til, vil gi svakere styring og effektivitet og større sjanse for manglende måloppnåelse.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen legger opp til rullering av klimamålene hvert femte år, og legger vekt på at Parisavtalens artikkel 3 sier at utslippsmålene skal styrkes over tid. Disse medlemmer mener målene ikke bare skal oppdateres hvert femte år, men må styrkes i tråd med § 5 punkt b), som sier at klimamålene skal utgjøre en progresjon fra forrige mål. Disse medlemmer mener at dette målet, og medfølgende tiltak, ikke bare skal fremme, men sikre gradvis omstilling fram mot 2050.

Disse medlemmer mener klimamål skal legges til grunn beste oppdaterte vitenskapelige kunnskap, være tallfestede, målbare, rapporterbare og ve-

rifiserbare, innebære en progresjon fra forrige mål og sikre gradvis opptrapping av utslippskutt mot 2020, 2030 og 2050. Klimamål skal fastsettes i tråd med Norges bidrag under FNs klimakonvensjon og eventuell felles gjennomføring med EU.

Disse medlemmer understreker at klimapolitikken kjennetegnes av at mange aktører må bidra. For å unngå at ansvaret blir pulverisert, er det viktig å plassere ansvar for gjennomføring av tiltak i ulike sektorer og virksomheter. En slik styringsmekanisme er ikke noe nytt i offentlig styring, den kalles budsjetter. Det samme systemet og de samme strukturene som brukes til å telle penger, fordele virkemidler og forpliktelser og justere gjennom f.eks. reviderte budsjetter, bør brukes til å styre klimatiltak og utslipp av CO₂. Disse medlemmer viser til at Oslo kommune allerede har innført slike klimabudsjetter for å følge opp sine egne klimamål.

Disse medlemmer mener klimamålene for hver femårsperiode bør ledsages av sektorvise handlingsplaner som angir utslippskutt, omstilling og konkurransekraft.

Disse medlemmer ber om at første vurdering av klimamålene skal komme i 2018, som en oppfølging av vedtak 894 fra Innst. 407 S (2015–2016) – om at «regjeringen skal komme til Stortinget med en sak om Norges forslag til forsterkede mål før dialogen om økte ambisjoner i 2018 – som utgangspunkt for prosessen for å oppnå Paris-avtalens formål».

Disse medlemmer finner det naturlig at Riksrevisjonen vurderer måloppnåelse i klimapolitikken før nye klimamål vurderes.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år skal lyde:

Gjennomgang og styrking av klimamålene hvert femte år

For å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn, jf. § 4, skal regjeringen i 2018 og deretter hvert femte år legge fram oppdaterte klimamål for Stortinget i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet og den tilhørende årlige redegjørelsen for klimamålene. Disse skal:

- legge til grunn beste vitenskapelige grunnlag
- være i tråd med Norges forpliktelser under FNs klimakonvensjon
- innebære en progresjon fra forrige mål og sikre gradvis omstilling fram mot klimamålene i 2020, 2030 og 2050
- være sektorvise, tallfestede og målbare
- defineres som et tak på hvor store utslipp Norge kan ha i den kommende femårsperioden og tolvårsperioden

f. inkludere sektorvise handlingsplaner for alle utslipp på norsk territorium.

Som grunnlag for styrkede klimamål som legges fram fra regjeringen for neste femårsperiode, skal Klimarådet (jamfør ny § 7) legge fram en vurdering av måloppnåelsen i klimapolitikken mot slutten av hver femårsperiode.»

Årlige redegjørelser for Stortinget

Komiteen viser til at regjeringen legger opp til at det i de årlige budsjettproposisjonene skal gjøres rede for hvordan Norge kan nå de klimamål som er fastsatt for 2030 og 2050, og de mål som er fastsatt i de femårige gjennomgangene av norske klimamål. Det vises også til at regjeringen etter forslaget skal gjøre rede for klimaeffekten av budsjettframlegget.

Komiteen registrerer at lovforslaget legger opp til at regjeringen hvert år på egnet måte skal gjøre rede for:

- utviklingen i klimagassutslippene, utslippsframskrivninger og gjennomføring av lovfestede klimamål,
- arbeidet med klimatilpasning,
- en oversikt som viser sektorvise utslippsbaner i ikke-kvotepliktig sektor og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse,
- status for Norges karbonbudsjett (utslippsbudsjett).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser imidlertid til at Parisavtalen fastslår at det i andre halvdel av århundret skal være balanse mellom menneskeskapte utslipp og opptak av klimagasser. Som et stort skogland har Norge et særlig ansvar for å sikre opptak av karbon på egne areal. For å gi et helhetlig bilde av hvordan Norge bidrar til å skape balanse mellom utslipp og opptak på lang sikt, skal også utviklingen av opptaket og tiltak for å øke dette i løpet av dette århundret inngå som en del av regjeringens årlige redegjørelse for Stortinget. Flertallet understreker at dette er i pakt med formuleringene i lovforslaget § 2, som eksplisitt nevner «utslipp og opptak» av klimagasser.

Flertallet foreslår derfor at § 6 annet ledd a) blir lydende:

«§ 6 annet ledd a) blir lydende:

- utviklingen i utslipp og opptak av klimagasser, framskrivninger av utslipp og opptak og gjennomføringen av klimamål som nevnt i §§ 3 til 5.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det i fortaleten

til Parisavtalen tas opp en rekke viktige forhold som det må tas hensyn til ved gjennomføringen av klimatiltak, for eksempel hensynet til urfolks rettigheter, menneskerettigheter og bevaring av biologisk mangfold. Dette flertallet vil bemerke at det kan oppfattes uheldig at kun enkelte elementer av det som omtales i fortalen til Parisavtalen, trekkes frem, og mener det kan skape inntrykk av at enkelte interesser og hensyn er viktigere enn andre.

Dette flertallet er sterke tilhengere av trepartssamarbeidet. Omstillingen mot lavutslippssamfunnet vil ha betydning og konsekvenser både for bedriftseiere og for arbeidstakere. Som i andre omstillingsprosesser er det avgjørende med dialog mellom og involvering av arbeidslivets parter når det gjelder utforming av klimapolitikken og bruk av virkemidler. Dette flertallet mener målet må være å utvikle flere lønnsomme arbeidsplasser og styrke vår grønne konkurransekraft i tiden fremover.

Dette flertallet er av den formening at klimaloven ikke er riktig sted å adressere disse spørsmålene. § 6 i lovforslaget omhandler regjeringens årlige redegjørelse for Stortinget vedrørende tekniske beregninger av utslippsframskrivninger, klimatilpassning, sektorvise utslippsbaner for ikke-kvotepiktig sektor og status for Norges karbonbudsjett. Redegjørelsen skal baseres på et faglig grunnlag. Tilføyelse av rapportering av trepartssamarbeid, sosial dialog og involvering av sivilsamfunnet hører etter dette flertallets syn ikke hjemme her. Dette flertallet mener dette er et større og mer overordnet spørsmål som omhandler de fleste forhold rundt oppfølgingen av FNs bærekraftsmål.

Dette flertallet mener at det allerede er god tradisjon for involvering av sivilsamfunnet og gjennomføring av sosial dialog ved behandling av politiske forslag og beslutninger i Norge, noe behandlingen av klimaloven er et godt eksempel på. Dette flertallet viser til at det har vært innspillmøter, klimaråd, høring av lovforslag og høring i Stortinget, med bred involvering av arbeidslivets parter, organisasjonslivet for øvrig og sivilsamfunnet. Klima- og miljødepartementet har også egne informasjonsmøter med sivilsamfunnet for eksempel i forbindelse med FNs klimaforhandlinger og hvordan Norge posisjonerer seg i klimaforhandlinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at det i fortalen til Parisavtalen pekes på behovet for en rettferdig klimaomstilling («a just transition») for arbeidsfolk:

«The Parties to this Agreement, [...] Taking into account the imperatives of a just transition of the workforce and the creation of decent work and qua-

lity jobs in accordance with nationally defined development priorities, [...]»

Disse medlemmer legger vekt på at reelt partssamarbeid, sosial dialog og medvirkning i omstillingsprosesser er en forutsetning for å finne de beste løsningene og skape forankring for nødvendige endringer. For å sikre at klimapolitikken understøtter målet om et trygt arbeidsliv og en politikk som utjevner forskjeller, foreslår disse medlemmer derfor følgende tilføyelse som nytt punkt e) i klimaloven § 6:

«§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, nytt punkt e) skal lyde:

e) en rapportering om hvordan regjeringen har ivaretatt trepartssamarbeid, sosial dialog og deltakelse fra sivilsamfunnet i arbeidet med gjennomføring av klimamålene som er fastsatt i denne lov.»

Disse medlemmer vil understreke at for å opparbeide et best mulig beslutningsgrunnlag må man inkludere også kvotepiktige utslipp i beregningene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, annet ledd bokstav c) skal lyde:

(...) innenfor *kvotepiktig* og ikke-kvotepiktig sektor (...)»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil påpeke at regjeringen allerede har innnevnet det den oppfatter som sitt klimapolitiske ansvar gjennom å fjerne rapportering av utslipp fra kvotepiktig sektor, dvs. oljeindustri, øvrig industri og luftfart innen EU. Disse medlemmer mener det er svært negativt, og mener dette svekker betydningen av nasjonal klimapolitikk og reduserer muligheten for norsk næringsliv til å nyte godt av politikk for grønn omstilling av næringslivet til nullutslipp. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om at all rapportering som er beskrevet for ikke-kvotepiktig sektor, også skal gjelde kvotepiktig sektor.

Disse medlemmer mener klimaloven bør bidra til å sikre at alle beslutninger som fattes, redegjør for konsekvensene for klimagassutslipp i Norge på linje med økonomiske og administrative konsekvenser, som det redegjøres for i dag.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Ny § 7 skal lyde:

Konsekvenser for norske klimagassutslipp

Ved utarbeidelse av saker som fremlegges for Stortinget, skal økonomiske og administrative konsekvenser samt konsekvenser for norske klimagassutslipp redegjøres for.»

Disse medlemmer viser til at de årlige rapporteringene til FN inngår som del av Norges internasjonale forpliktelser, og at et av klimalovens formål er at utredninger om framtidige norske klimakutt skal være tett koblet til relevante beslutningsprosesser.

Disse medlemmer understreker derfor at regjeringen i de årlige rapporteringene i budsjettproposisjonene ikke bare skal gjøre rede for hvordan Norge *kan* nå sine forpliktelser, men hvordan Norge *skal* nå sine forpliktelser. Disse medlemmer understreker at klimaeffekten av budsjettframlegget må inkludere den samlede klimaeffekten på kort og lang sikt, nedbrutt på hvert enkelt kapittel og post på budsjettet.

Disse medlemmer understreker at en synliggjøring av utslippsbaner for alle sektorer i den årlige redegjørelsen til Stortinget ikke vil stå i veien for å gjennomføre målet for 2030 i samarbeid med EU. Disse medlemmer mener at det i tillegg til en synliggjøring av utslippsbaner for hver sektor bør gjøres rede for samarbeidet med EU i en egen oversikt.

Disse medlemmer viser til at vedtak 478 i Innst. 212 S (2014–2015) av 20. mars fastslår at:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med innføringen av en klimalov rapportere i de årlige budsjettene hvordan Norge kan nå klimamålene for 2020, 2030 og frem mot 2050, og hvordan budsjettene påvirker Norges klimagassutslipp.»

Disse medlemmer understreker at budsjettproposisjonen for Stortinget derfor må inneholde en oversikt over utslippsbaner for de ulike sektorene i både ikke-kvotepiktig og kvotepiktig sektor. Disse medlemmer mener at oversikten bør gis i form av et karbonbudsjett, med tak på utslippene, og utslippsbaner for alle sektorer.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, punkt a) Klimamål for 2030 skal lyde:

a. hvordan Norge *skal* nå klimamålene som nevnt i §§ 3 til 5»

«§ 6, punkt c) skal lyde:

c. Et karbonbudsjett som viser utslippsbaner i alle sektorer og hvilke tiltak regjeringen vil iverksette for å realisere disse, i tillegg til en oversikt over tiltak i samarbeid med EU.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere lovens virkning etter to år og rapportere til Stortinget om lovens funksjon og effekt, spesielt med hensyn til reduksjon av klimagasser.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at i Norge tar skogen, andre deler av naturen på land og framfor alt havet opp store mengder CO₂. Slike opptak av klimagasser i naturlige økosystemer er viktige, men de hører ikke hjemme i klimaloven. Klimaloven skal regulere arbeidet med å redusere menneskeskapte klimagassutslipp. Gode verktøy for å beregne CO₂-opptak i samlet norsk natur mangler foreløpig. Disse opptakene bør under ingen omstendigheter brukes til å motregne menneskeskapte utslipp i overskuelig framtid. Dette medlem peker på at utslipp fra olje og gass utvunnet på norsk sokkel i så fall har en langt mer naturlig plass i et «totalbudsjett» for utslipp og opptak av karbon i og fra Norge.

Beslutningsgrunnlag

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det er drøftet ulike modeller for hvordan kunnskapsgrunnlaget for klimapolitikken og debatten om den kan styrkes. Flertallet merker seg at regjeringen har valgt ikke å foreslå at det opprettes en uavhengig ekspertkomité etter mønster av britiske Committee on Climate Change. Flertallet støtter dette og mener det er uheldig med løsninger som løfter ansvar og beslutninger ut av folkevalgte organ.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, legger vekt på at det er behov for å styrke beslutningsgrunnlaget for klimapolitisk debatt og veivalg. Beslutningstakere på alle nivåer er avhengige av at det i størst mulig grad gjøres beregninger av klimaeffekter av ulike tiltak som kan være aktuelle. Dette flertallet presiserer at det er vel så viktig å beregne klimaeffekter av mulige tiltak som diskuteres, som beregninger av vedtatt klimapolitikk.

Dette flertallet viser til at Norges utslippsregnskap i dag rapporteres til FN, og at dette utarbeides i et samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå (SSB), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og Miljødirektoratet. Dette flertallet viser til at disse kunnskapsmiljøene skal ha i oppdrag å beregne klimaeffekter for ulike tiltak som drøftes av beslutningstakere. Siden transportpolitikken er avgjørende for norsk klimaomstilling, skal Transportøkonomisk institutt (TØI) gjøres til en partner i dette arbeidet. Dette flertallet legger særlig vekt på at de nevnte aktørene må kunne utvikle metoder for å beregne

klimaeffekten av tiltak i statsbudsjettet og andre klimapolitiske virkemidler.

Dette flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et teknisk beregningsutvalg på klimafeltet. Arbeidet i det tekniske beregningsutvalget skal ledes av Miljødirektoratet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at de faglige hensynene som ligger bak forslaget om å opprette et teknisk beregningsutvalg på klimafeltet, er godt ivarettatt i dag. Disse medlemmer viser til at det er Miljødirektoratet som har hovedansvaret for å fremskaffe og koordinere det faglige grunnlaget for Klima- og miljødepartementet, som igjen legger dette frem for Stortinget som grunnlaget for klimapolitikken. Disse medlemmer mener det er viktig at det er en stor grad av koordinering og samarbeid mellom statens etater når grunnlaget for klimapolitikken utarbeides, men mener regjeringen er best skikket til å vurdere hvordan dette arbeidet organiseres.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at norsk klimapolitikk har et betydelig antall gode faglige utredninger om hvilke politiske tiltak som kan være nødvendige å gjennomføre for å nå Stortingets klimamål. Imidlertid har ingen regjering vært tvunget til å legge fram en plan for hvordan klimamålene skal nås. Disse medlemmer viser til at for å sikre en bredest mulig debatt og beslutningsgrunnlag vil det være klokt å lære av Storbritannias erfaring. I Storbritannia sikres folkelig debatt om hvilke tiltak som skal settes i verk, og hvilke virkemidler som skal brukes, gjennom at et uavhengig råd med betydelig autoritet fremlegger forslag til mål, virkemidler og tiltak i god tid før beslutninger skal tas. Det gir en regjering betydelig rom for å fremlegge et forslag som har mulighet for å samle bred oppslutning, og som samtidig er effektivt for å nå landets klimamål.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Ny § 5b skal lyde:

Klimaråd

For å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag for hvordan klimamålene skal nås, skal det opprettes et uavhengig klimaråd som leverer sin anbefaling for hvilket mål som skal fastsettes etter § 5 og gir råd til hvordan klimamålet kan nås, jfr § 6, første ledd, bokstav a, herunder klargjør utslippskonsekvensene av ulike tiltak og virkemidler.

Kongen fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om oppnevning, sammensetning og rådets arbeidsform.»

Disse medlemmer vil peke på at det å hindre de farligste utslagene av global oppvarming er et eksistensielt spørsmål. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å vise at Stortinget har til hensikt å sikre at målsettingene som settes av Stortinget, følges opp av regjeringen.

Disse medlemmer viser til at Grunnloven §§ 86 og 87 samt ansvarlighetsloven regulerer hvilke forhold som riksretten kan dømme i, samt strafferammene. Manglende oppfølging av klimaloven og vedtak fattet av Stortinget om tiltak for å oppfylle klimalovens mål, bør etter disse medlemmers oppfatning anses som et brudd på en statsråds konstitusjonelle plikter.

Disse medlemmer viser til at det er behov for et omforent beslutningsgrunnlag i klimapolitikken for å bidra til at vurderingene av tiltak og virkemidler gjøres med bakgrunn i sammenlignbare tall og like forutsetninger. Disse medlemmer påpeker at et beregningsutvalg sammensatt av folk fra flere deler av forvaltningen og underlagt for eksempel Miljødirektoratet, ikke vil være politisk uavhengig og derfor heller ikke faglig uavhengig. Et slikt beregningsutvalg vil derfor ikke imøtekomme behovet for et uavhengig beslutningsgrunnlag.

Disse medlemmer ser ikke at det er grunnlag for å hevde at et mer uavhengig «klimaråd» eller ekspertutvalg, for eksempel etter britisk modell, vil svekke folkevalgte organers ansvar eller myndighet. Disse medlemmer viser til at et klimaråd vil være rådgivende og ha sin innflytelse ikke i form av beslutningsmakt, men ved å skulle avgi råd og vurderinger som en fastsatt del av den årlige og fireårige klimapolitiske prosessen loven bør fastsette. Dette sikres best ved å gi rådet et uavhengig mandat.

For å sikre at regjering og storting tar de beste klimabeslutningene, mener derfor disse medlemmer at disse hensynene bør ivaretas av et uavhengig råd bestående av fagfolk fra forvaltningen og eksterne institusjoner, hvor Miljødirektoratet er naturlig som sekretariat med ansvar for å koordinere arbeidet med å utarbeide metoder for å vurdere tiltak og virkemidler med klimaeffekt. Disse medlemmer mener rådet bør levere en årlig oppdatering av sektorvise utslippsbaner, forslag til og vurdering av effekt av tiltak og virkemidler i hver sektor.

Disse medlemmer fremmer forslag om ny § 7 i klimaloven for å sikre formålet om at klimaloven skal føre til «allmenn åpenhet og offentlig debatt om gjennomføringen av Norges klimamål». Nåværende § 7 blir da til ny § 8.

Viktige forutsetninger

Komiteen mener det er en sentral utfordring å omstille den norske økonomien og samtidig ta vare på sentrale norske verdier som sosial og geografisk utjevning. Komiteen mener videre at det er avgjørende at norsk næringsliv omstilles på en måte som styrker verdiskapning og sikrer sysselsetting.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at en politikk som svekker norske bedrifters konkurransekraft gir såkalt karbonlekkasje. Dette er ingen god løsning på klimautfordringer som i sin natur er globale.

Flertallet understreker at klimaomstilling med nødvendighet vil arte seg annerledes i Norge enn i andre land, siden Norges fastlandsbaserte kraftproduksjon allerede i altoverveiende grad er fossilfri. Dermed blir mange omstillingstiltak i Norge både langt mer krevende og dyrere enn tiltak i land som kan oppfylle sine forpliktelser ved å øke andelen fornybar energi.

Komiteen viser til at olje-, gass- og fastlandindustrien er en del av EUs kvotesystem. Komiteen vektlegger at forslaget til norsk klimalov er utformet på en måte som åpner for felles gjennomføring av klimaforpliktelser med EU. Komiteen registrerer også at lovforslaget opprettholder skillet mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor i Norge, og støtter dette. Komiteen understreker at det er behov for reformer i EUs klimakvotesystem, som Norge er en del av. Systemet preges av stort kvoteoverskudd, noe som har gitt lave kvotepriser og dermed svake incentiver for omstilling og teknologitviking.

Komiteen viser til at transportsektoren er sentral i klimaomstillingen, og at Stortinget i flere sammenhenger har truffet vedtak som vitner om høye ambisjoner for utslippskutt.

Komiteen vil blant annet peke på den brede enigheten om å fastsette måltall for antall lav- og nullutslippskjøretøy, inkludert personbiler, varebiler, busser og tunge kjøretøy i 2025, jf. Innst. 401 S (2015–2016).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke den brede enigheten om målsettingen som sier at nye personbiler og lette varebiler i 2025 skal være nullutslippskjøretøy.

Komiteen viser også til at det er bred enighet om å etablere et CO₂-fond for næringstransport.

Komiteen viser til at energibruk i bygg står for omkring 40 pst. av det totale energiforbruket i Norge. Lavere energibruk og produksjon av energi i norske

bygg er en viktig nøkkel i kampen mot klimaendringene, fordi ren energi kan frigjøres til å kutte klimagassutslipp i andre sektorer som transport og industri. Komiteen vil peke på at staten for å nå målet om å effektivisere energibruken i byggsektoren må satse på et bredt sett av virkemidler: klimavennlig materialbruk, utfasing av fossile oppvarmingskilder, fornybar energiproduksjon i bygg og energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

Komiteen vil peke på at metode og modell for beregning og rapportering av utslipp fra jordbrukssektoren har store svakheter. For å sikre presis rapportering og grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning må arbeidet med å forbedre og detaljere de nasjonale rapporteringer av klimagasser fra jordbruket prioriteres. Det bør iverksettes arbeid for å utvikle mer avanserte utslippsfaktorer og fleksible beregningsmetoder som kan fange opp endringer over tid.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at jordbruk gir utslipp av klimagasser, men at utslipp fra biologiske prosesser i jordbruket ikke kan likestilles med utslipp av klimagasser som har sitt utspring i bruk av fossile kilder.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at mer enn halvparten av jordbrukets klimagassutslipp er metan, i hovedsak fra storfe og sau, og at virkningen av disse utslippene i atmosfæren er tilnærmet lik utslipp av metan fra fossile kilder. Metanutslippene fra biologiske prosesser og fossile kilder rapporteres likt i utslippsregnskapet, i tråd med gjeldende retningslinjer fra FNs klimapanel.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at Norge har utslipp per innbygger som langt overstiger gjennomsnittet i EU, betydelig med rimelige fornybarressurser og stort potensial for energieffektivisering. Få land har dermed like gode forutsetninger for å kutte utslipp så raskt som Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er riktig å opprette et næringslivets CO₂-fond etter modell fra det vellykkede «Næringslivets NO_x-fond», som er styrt av næringslivet selv, ikke av staten. Disse medlemmer viser til at regjeringen i fremlegg til revidert nasjonalbudsjett har fremmet forslag om opprettelse av et statlig fond for næringslivet, noe som er noe helt annet enn det næringslivet har ønsket. Disse medlemmer mer-

ker seg igjen at disse medlemmer er mer på linje med næringslivet i mål og virkemidler for å kutte klimagassutslipp enn det regjeringen er.

Disse medlemmer påpeker at utsagn om at nesten all kraftproduksjon i Norge er fossilfri, ikke stemmer. Norge har stor offshore kraftproduksjon basert på fossil energi som bidrar til 28 pst. av våre nasjonale utslipp.

Disse medlemmer understreker at Norge bør ta en aktiv rolle i å styrke EUs kvotemarked.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at dersom kvotemarkedet har lave priser på grunn av for mange kvoter, kan Norge bidra ved å kjøpe opp kvoter og slette dem.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker videre at «karbonlekkasje» foregår i ulik grad i ulike sektorer, og ikke bør betraktes som en økonomisk jernlov. Disse medlemmer påpeker at karbonlekkasje i begrenset grad er et problem i for eksempel transportsektoren og i byggsektoren, og at bedrifter med lave klimagassutslipp vil ha et konkurransefortrinn i framtidens globale lavutslippøkonomi. En politikk som styrker norske bedrifters konkurransekraft gjennom å redusere deres karbonintensitet og fjerne deres fossile utslipp, er en god løsning på klimautfordringer som i sin natur er globale.

Disse medlemmer viser til at norsk olje- og gassnæring bidrar med rundt 500 millioner tonn CO₂ årlig til atmosfæren, nærmere ti ganger mer enn Norges nasjonale utslipp. Disse medlemmer påpeker at dette er en stor kilde til klimagassutslipp fra Norge som Norge ikke trenger å ta ansvar for i dagens globale klimasamarbeid, og som blir skjult i dagens beregningsmetoder. En offisiell synliggjøring av disse utslippene ville i utgangspunktet gi et ærligere bilde av klimaeffekten av norsk økonomi.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, nytt punkt e) skal lyde:

e) en rapportering om hvordan regjeringen har ivare tatt trepartssamarbeid, sosial dialog og deltakelse fra sivilsamfunnet i arbeidet med gjennomføring av klimamålene som er fastsatt i denne lov.

Forslag 2

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, annet ledd bokstav c) skal lyde:

(...) innenfor *kvotepliktig og ikke-kvotepiktig sektor* (...)

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

§ 3 Klimamål for 2030, annet ledd skal lyde:

Målet skal være at Norges i 2030 er klimanøytrale, det vil si at Norge gjennomfører innsats for klimareduksjoner for utslipp i andre land som minst tilsvarer de samlede klimagassutslippene fra Norge.

Forslag 4

§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år, tredje ledd skal lyde:

Klimamål skal være forenelig med Norges nasjonalt fastsatte bidrag under Paris-avtalen av 12. desember 2015. Om målene ikke nås nasjonalt, kan det unntaksvis åpnes for at mindre deler av utslippsforpliktelsene kan nås i fellesskap med EU. Kongen fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om dette.

Forslag 5

§ 4 Klimamål for 2050, andre ledd skal lyde:

Målet skal være at klimagassutslippene i Norge er redusert med 95 til 100 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.

Forslag 6

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Loven skal tolkes strengt som en oppfølging av Grunnloven § 112.

Forslag 7

§ 3 a skal lyde:

Klimamål for 2020

De nasjonale klimautslippene i Norge skal ikke overstige 46,4–48,4 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, hvori opptak i skog ikke er medregnet.

Forslag 8

Ny § 3b skal lyde:

Klimamål for 2040

Målet skal være at all fossil bruk av energi skal opphøre innen 2040.

Forslag 9

§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år skal lyde:

Gjennomgang og styrking av klimamålene hvert femte år

For å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn, jf. § 4, skal regjeringen i 2018 og deretter hvert femte år legge fram oppdaterte klimamål for Stortinget i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet og den tilhørende årlige redegjørelsen for klimamålene. Disse skal:

- a. legge til grunn beste vitenskapelige grunnlag
- b. være i tråd med Norges forpliktelser under FNs klimakonvensjon
- c. innebære en progresjon fra forrige mål og sikre gradvis omstilling fram mot klimamålene i 2020, 2030 og 2050
- d. være sektorvise, tallfestede og målbare
- e. defineres som et tak på hvor store utslipp Norge kan ha i den kommende femårsperioden og tolvårsperioden
- f. inkludere sektorvise handlingsplaner for alle utslipp på norsk territorium.

Som grunnlag for styrkede klimamål som legges fram fra regjeringen for neste fireårsperiode, skal Klimarådet (jmfør ny § 7) legge fram en vurdering av måloppnåelsen i klimapolitikken mot slutten av hver femårsperiode.

Forslag 10

Ny § 7 skal lyde:

Konsekvenser for norske klimagassutslipp

Ved utarbeidelse av saker som fremlegges for Stortinget, skal økonomiske og administrative konsekvenser samt konsekvenser for norske klimagassutslipp redegjøres for.

Forslag 11

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, punkt a) klimamål for 2030 skal lyde:

- a. hvordan Norge *skal* nå klimamålene som nevnt i §§ 3 til 5

Forslag 12

§ 6, punkt c) skal lyde:

- c. Et karbonbudsjett som viser utslippsbaner i alle sektorer og hvilke tiltak regjeringen vil iverksette for å realisere disse, i tillegg til en oversikt over tiltak i samarbeid med EU.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen evaluere lovens virkning etter to år og rapportere til Stortinget om lovens funksjon og effekt, spesielt med hensyn til reduksjon av klimagasser.

Forslag 14

Ny § 5b skal lyde:

Klimaråd

For å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag for hvordan klimamålene skal nås skal det opprettes et uavhengig klimaråd som leverer sin anbefaling for hvilket mål som skal fastsettes etter § 5 og gir råd til hvordan klimamålet kan nås, jf. § 6, første ledd, bokstav a, herunder klargjør utslippskonsekvensene av ulike tiltak og virkemidler.

Kongen fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om oppnevning, sammensetning og rådets arbeidsform.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 15

§ 1 Formål, første ledd skal lyde:

Loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et nullutslippssamfunn i Norge i 2050.

Forslag 16

§ 4 Klimamål for 2050, første ledd skal lyde:

Målet skal være at Norge skal bli et nullutslippssamfunn i 2050. Med nullutslippssamfunn (...)

Forslag 17

§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år, første ledd skal lyde:

«lavutslippssamfunn» erstattes med «nullutslippssamfunn».

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 18

§ 1 Formål skal lyde:

Loven skal sikre gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge innen 2050.

Loven skal fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og framdrift i dette arbeidet.

Siste ledd i § 1 strykes.

Forslag 19

§ 3 Klimamål for 2030, skal lyde:

Målet skal være at nasjonale utslipp av klimagasser innen 2030 reduseres med minst 60 prosent fra referanseåret 1990.

Forslag 20

§ 4 Klimamål for 2050, skal lyde:

Målet skal være at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Med et lavutslippssamfunn menes et samfunn hvor de nasjonale klimagassutslippene, ut fra beste vitenskapelige grunnlag, er redusert for å motvirke skadelige virkninger av global opp-

varming som beskrevet i Parisavtalen 12. desember 2015 artikkel 2 nr. 1 bokstav a. Målet skal være at klimagassutslippene i Norge er redusert med 95–100 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A, § 6, endret annet ledd a), fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet.

Komiteens tilråding B fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk venstreparti og Miljøpartiet Det Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende vedtak:

A.

vedtak til lov

om klimamål (klimaloven)

§ 1 Formål

Loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge i 2050.

Loven skal fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og framdrift i dette arbeidet.

Loven skal ikke være til hinder for at klimamål fastsatt i eller i medhold av denne lov kan gjennomføres felles med EU.

§ 2 Utslipp og opptak av klimagasser som loven gjelder for

Loven gjelder for de utslipp og opptak av klimagasser som omfattes av Norges første nasjonalt fastsatte bidrag under Parisavtalen 12. desember 2015.

Kongen i statsråd kan i forskrift bestemme at loven også skal gjelde for andre utslipp og opptak av klimagasser enn dem som er omfattet av første ledd.

§ 3 Klimamål for 2030

Målet skal være at utslipp av klimagasser i 2030 reduseres med minst 40 prosent fra referanseåret 1990.

§ 4 Klimamål for 2050

Målet skal være at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050. Med lavutslippssamfunn menes et samfunn hvor klimagassutslippene, ut fra beste vitenskapelige grunnlag, utslippsutviklingen globalt og nasjonale omstendigheter, er redusert for å mot-

virke skadelige virkninger av global oppvarming som beskrevet i Parisavtalen 12. desember 2015 artikkel 2 nr. 1 bokstav a.

Målet skal være at klimagassutslippene i 2050 reduseres i størrelsesorden 80 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990. Ved vurdering av måloppnåelse skal det tas hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimakvotesystemet for virksomheter.

§ 5 Gjennomgang av klimamål hvert femte år

For å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn, jf. § 4, skal regjeringen i 2020 og deretter hvert femte år legge fram for Stortinget oppdaterte klimamål. Disse skal

- a) legge til grunn beste vitenskapelige grunnlag
- b) så langt som mulig være tallfestede og målbare.

Klimamål etter paragrafen her skal utgjøre en progresjon fra forrige mål og fremme gradvis omstilling fram mot 2050.

Klimamål skal være forenlig med Norges nasjonalt fastsatte bidrag under Parisavtalen 12. desember 2015 og eventuell felles gjennomføring med EU.

Loven skal ikke være til hinder for at det, som et supplement til klimamål etter første til tredje ledd, fastsettes andre typer mål for å fremme omstilling til et lavutslippssamfunn.

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget

I budsjettproposisjonen for neste års statsbudsjett skal regjeringen redegjøre for

- a) hvordan Norge kan nå klimamål som nevnt i §§ 3–5.
- b) klimaeffekten av fremlagt budsjett.
Regjeringen skal, basert på et faglig grunnlag, hvert år overfor Stortinget på egnet vis redegjøre for
 - a) utviklingen i utslipp og opptak av klimagasser; framskrivinger av utslipp og opptak og gjennomføring av klimamål som nevnt i §§ 3–5
 - b) hvordan Norge forberedes på og tilpasses klimaendringene
 - c) en oversikt som synliggjør sektorvise utslippsbaner innenfor ikke-kvotepliktig sektor og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse
 - d) status for Norges karbonbudsjett, også innenfor et eventuelt klimasamarbeid med EU om felles oppfyllelse av klimamål.

§ 7 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

B.

Stortinget ber regjeringen opprette et teknisk beregningsutvalg på klimafeltet. Arbeidet i det tekniske beregningsutvalget skal ledes av Miljødirektoratet.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. mai 2017

Ola Elvestuen

leder

Marit Arnstad

ordfører

